

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Hämeen TE-toimiston lausunto hallituksen esityksestä, joka koskee ns. omatoimisen työhaun mallia, HE93/2018

Hämeen TE-toimisto toteaa, että uusi lakiluonnos tuo hyviä muutoksia seuraamusjärjestelmään, mutta lisää työttömyysturvan käsittelyä lähes kaikissa kohdin. Seuraamusten lukumäärän ja asiakkaiden asiointikertojen lisääntyminen sekä palvelutilanteiden syventyminen työkyvyn arviointiin, edellyttävät riittäviä resursseja ja osaamisen lisäystä.

Työkyvyn arvioinnin ja siitä seuraavien työnhakuvelvoitteista vapauttamisten yhtenäinen linja ja henkilöstön ja palveluntuottajien hyvä kouluttaminen on erityisen tärkeää, jotta palvelun yhdenvertaisuus saadaan taattua. Työkyvyn arvioinnin tarkasteluväli tulee määritellä myös tarkasti ja riittävän lääkärinlausunnon määrittely olisi tehtävä selkeäksi. Olisi myös arvioitava sitä, miksi työhallinnon asiakkaana olisi henkilö, jonka työkyvyn arvioidaan olevan sellainen, että hänet vapautetaan työnhakuvelvoitteesta toistaiseksi. Erityisesti 300 pv sairaspäivärahaa saaneiden tilanne tulisi ratkaista.

Asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu on muiltakin osin haasteellista. Tämänhetkinen digitaalinen palvelutarpeen arviointi työhaun alkaessa ei toimi kunnolla ja alueellisten työnsaantimahdollisuuksien huomioiminen on vaikeaa. Lain myötä myös palveluntuottajienkin vastuu kasvaa ja heidän tulee suunnitelmia tehdessään noudattaa samaa linjaa TE-toimiston kanssa. Työhallinnolta puuttuu nyt järjestelmä palveluntuottajien riittävään kouluttamiseen ja laadun valvontaan.

Seuraamusjärjestelmän uudistusta voidaan pitää hyvänä uudistuksena, mutta esimerkiksi paikkojen hakemisen seuraaminen 30 vrk välein ja niiden laadun tarkistaminen on erittäin työlästä. Hyvä puoli tietenkin on, että työnhakija joutuu nyt pohtimaan ja keskittymään entistä enemmän työnhakuunsa. Paapomisen elementti on vähentynyt.

On todennäköistä, että työnantajat tulisivat kohtaamaan ns. turhia työhakemuksia, jolloin oletettavasti ainakin joidenkin työnantajien kohdalla halukkuus hakea työntekijöitä TE-toimistojen/maakuntien hakupalveluiden kautta vähenisi. Toisaalta työtarjousmenettelyn korvaaminen omatoimisella työhaulla asettaa työnhakijat tasavertaiseen asemaan; nykyisellään vaatimukset työnhakijan aktiivisuuden suhteen poikkeavat suuresti toisistaan työnhakijoiden välillä, toiselle osoitetaan työtarjouksia useita kuukaudessa, toiselle ei vuosikausiin. Nykyisellään ongelmana on myös työtarjouksien oikeanlainen kohdentaminen, tarjousten tekemisen määrä korvaa usein laadun.

On kuitenkin huomioitava kun työtarjousten määrä rajoitetaan yhteen, että TE-toimiston virkailijalla ei ole muuta tapaa tiedottaa sähköisesti sopivasta työpaikasta hakijalle. Tämän jälkeen työnvälitykseen voidaan käyttää vain puhelinta tai sähköpostia ja tällä tavalla työhallinnon palvelut heikkenisivät.

24.8.2018

TEM/949/03.01.01/2017,
TEM031:00/2017

Omatoimisen työnhaun ilmoitusvelvollisuus saattaa aiheuttaa työnhaun katkoksia varsinkin tuetun työllistymisen palvelulinjan asiakkaiden kohdalla. Vaikka periaatteessa aktivoinnin lisääntyminen on positiivinen asia, tulisi pohtia hyötyjen ja haittojen suhdetta niin yhteiskunnan kokonaisedun kuin yksilön tilanteen kohdalla. Lyhytkestoiset työnhaun katkokset lisäävät annettujen lausuntojen ja mahdollisten seuraamusten määrää, ja näin ollen myös toimeentulotukihakemusten määrää työnhaunkatkoksien ajalle. Vaikka asiointia verkossa pyritään kaiken aikaa lisäämään, on paljon asiakkaita, jotka eivät verkkoasiointia osaa ja ottavat näin ollen puhelimitse yhteyttä asiantuntijaan. Tämänkaltaiset yhteydenotot työnhaun katkoksissa tulisivat varmasti lisääntymään.

Tuetun palvelun linjalla on paljon asiakkaita, jotka eivät kuuluisi työnhaun piiriin laisinkaan, mutta joita ei ole määriteltä täysin työkyvyttömiksi. Heidät tulisi saada sosiaalitoimen palveluihin, eikä pitää näennäisinä työnhakijoina. Työhallinnon palveluilla ei voida auttaa kaikkia työttömiä. Näiden ns. työhallinnon palvelujen piiriin sopimattomien ihmisten ohjaaminen työhallinnon palveluiden piiriin vääristää tilastoja ja yksittäisen työnhakijan kohdalla se on pompottelua.

Tässä muutoksessa on myös huomioitava, että sen toteuttamiseksi tarvitaan hyvä tietojärjestelmä. Tällä hetkellä URA-järjestelmä ei taivu esim. TE-toimistossa tehtävän työkyvyn arvioinnin kirjaamiseen tai työpaikoista tiedottamiseen ilman työtajousmenettelyä. Lisäksi on huomioitava, että mikäli työttömyysturvan käsittely siirretään maksajille, on työnhakuvelvoitteen määrittely asiakaskohtaisesti oltava heillä näkyvässä ja yksiselitteisesti tulkittavissa.

Toivomme, että tälläkin lakimuutoksella voitaisiin tukea tulevia kasvupalveluita. Yksi tärkeä osa kasvupalveluiden yhdyspinnoissa on Sote-yhdyspinta. Tätä varten Hämeessäkin mallinnetan pilottia, Sujuvat palvelupolut, jonka yhtenä kohderyhmänä ovat haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt, joiden palveluprosessissa omatoiminen työnhaku ei ole ajankohtaista tai tarkoituksenmukaista.

Hämeen TE-toimisto

Johtaja Eija Mannisenmäki